

ELS TREVALLS SE PUBLI-
QUEN BAIX LA RESPON-
SABILITAT DE LLURS
AUTORS
NO'S RETORNEN ELS ORI-
GINALS

RENOVACIÓ

Setmanari Nacionalista Republicà

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
RAMBLA DE SANT JOAN, 50, BAIXOS — TELÉFON 256

TARRAGONA, Diumenge, 2 de Febrer de 1919

ESTABLIMENT TIPOGRÀFIC:
LLORENS I CABRÉ = CARRER DE FORTUNY, NÚM. 4

De «La Correspondencia Militar»

Contra el separatismo catalán

En defensa de la dignidad de España

Es difícil formarse una idea, ni siquiera aproximada, del esfuerzo extraordinario que nosotros hemos tenido que hacer desde que la representación parlamentaria de Cataluña se retiró de las Cortes, para en unas ocasiones tratar en estas columnas, como hemos hecho, de lo que en Barcelona acaecía, y en otras guardar silencio, porque al ir a estampar el comentario sobre el papel no había medio humano posible de contener la indignación.

Es que nosotros nos habíamos impuesto voluntariamente una línea de conducta, que basado tan sólo en el más elevado y sereno concepto del patriotismo y en el más puro y ferviente amor hacia el Ejército, puede hoy ya explicarse con toda claridad, no sólo porque hemos tenido el valor y la fuerza de voluntad necesarios para cumplir con lo que nos propusimos, sino porque ha llegado la hora ansiada, el momento previamente fijado como oportuno y único de decirlo todo, sin que nada quede ni en los pliegues más recónditos de nuestra conciencia o de nuestro pensamiento.

No ya a los elementos militares, sino a España entera, le consta bien que *La Correspondencia Militar* ha sabido hacer campañas que han sido memorables, no sólo por la claridad con que hemos actuado en ellas, sino también por la vibrante energía que les hemos impreso. En la memoria de muchos debe perdurar aún el recuerdo de alguna de esas campañas nuestras violentas, llevada a cabo contra los malos españoles nacidos en Cataluña, contra los políticos catalanes ruines y malvados que al laborar contra España labraron insensatamente contra Cataluña.

Entonces, ¿por qué al intensificarse de nuevo la actuación estridente de los políticos catalanes no ha procedido *La Correspondencia Militar* como en otros tiempos? Por varias razones, ninguna de las cuales hay porqué ocultar, ya que todas ellas se inspiraron, tan sólo, como antes decimos, en nuestro grande y verdadero amor a la Patria y al Ejército.

En primer término, nosotros veíamos, como ha visto en Madrid todo el que no esté ni ciego ni sordo, que después de una actuación de Gobierno, acertada, de algunos prohombres catalanes, que inspiró gran confianza a los técnicos, a los independientes y a la opinión en general, los políticos más perniciosos, los más frascados, los que mayor oprobio y vergüenza habían arrojado sobre la vida moral y material de España, los que, con sus concupiscencias y sus desastres motivaron aquel grandioso movimiento de opinión del 1.º de Junio de 1917, eran los que, actuando más o menos descaradamente desde Madrid, valiéndose de artides de todas clases y de organizaciones de caciquismos envilecidos, reorganizan entre sus desacreditadas manos los ideales de honor y de unidad de la Patria, de la Patria nuestra, a los que ellos tanto daño habían inferido —y siguen infiriendo—, para, tomando como plataforma lo que en Cataluña acontecía, seguir manteniendo en Madrid y

en el resto de España sus oligarquías, sus feudos repletos de podredumbre y de inmoralidades, su influencia puesta al servicio de la injusticia, de la traición y del deshonor, tanto en lo colectivo como en lo individual.

Y ante esa realidad, honrada y deliberadamente nosotros no quisimos llevar *La Correspondencia Militar* para que con su fuerza —de la cual nos sentimos orgullosos — aumentara los medios de acción de esos políticos que, sin gritar ¡muera España!, lenta y súgilamente han estado asesinando al país, y en tan maldada empresa continúan; de esos políticos que, descubriendo respetuosamente ante la bandera de la Patria, no sólo la olvidan y la menosprecian, sino que escarnecen cuento tan santa enseña representa, con sus actos en los Ministerios, en el Parlamento, cerca de los Tribunales de justicia, en las organizaciones políticas y administrativas de ciudades y pueblos, y en dondequiera que ponen su vista codiciosa, expresión continua de sus torpes anhelos, de sus bajas pasiones personales.

Pero no fué esto sólo, lo que nos impelió a proceder con moderación y comedimiento ni irse desenvolviendo la intensidad del actual movimiento autonomista en Cataluña. Nosotros no podíamos ni debíamos olvidar que si durante el mes de Junio de 1917, la opinión entera de España rodeó con cariño y entusiasmo la actuación de las Juntas militares de defensa; por hechos acaecidos posteriormente —y que bien supieron explotar gran número de hombres políticos que viven y actúan en Madrid, y con ellos la Prensa y las agrupaciones antimilitaristas —, esa misma opinión se fué alejando del alma colectiva militar, a la par que desde las cumbres del Poder, en las solemnidades parlamentarias, en la Presea nacional y en la extranjera, sin intención algunos, con mucha intención otros, se hablaba y se escribía sobre organismos que había que extirpar si retorfaaban, sobre imposiciones de los que no dejaban gobernar, sobre ocultas y continuas influencias de un militarismo que ni ha existido ni existe, llegando a presentar a España, en extraños países, como una nación sometida por completo al fiero yugo y a la despótica voluntad del Cuerpo de oficiales de su Ejército.

Ante todo esas falsedades, que por desgracia habrán encarnado en parte de la opinión nacional y extranjera, cuando brotaba un problema vivo e intenso como el de la autonomía de Cataluña, que también se llevaba de manera artera y repugnante, por parte de los catalanistas al extranjero, ¿debía nuestro periódico actuar por medio de violentas y energéticas campañas, incluso cuando se iniciaban las manifestaciones antipatrióticas, los ataques y los insultos al Ejército en las calles y los sitios públicos de Barcelona? Nosotros creímos que no, porque de haber seguido tal camino más tarde o más temprano, nuestros enemigos, los enemigos del Ejército, en Barcelona y en Madrid hubieran revuelto contra el

elemento militar, y aunque nos hubiéramos limitado a una patriótica intervención, hasta las gentes más honorables y sensatas, como en tiempos recientes, hubieran dicho que los militares hacían política, que los militares excitaban las pasiones, que los militares perturbaban la vida nacional e imposibilitaban la tranquilidad. Procediendo como hemos precedido todos, ahora no hay quien pueda decir nada de eso; hoy está plenamente justificado cuanto aquí escribimos y cuanto en Barcelona crean que deben hacer aquéllos junto a los cuales está en estos momentos, más que nunca, nuestra alma entera.

Nos hemos hartado de razón; hemos sobrepasado los límites de la seriedad, de la calma, de la paciencia. La dignidad de España nos señala el único camino a seguir en el momento de que con prestigio podemos tomarlo. Llegar así a este día culminante que cuantos tuvieron obligación de evitar que se presentase no han sabido hacerlo, era el objetivo al cual supeditamos nuestra línea de conducta, que creamos queda bien explicada.

**

Hoy, según parece, terminan los autonomistas catalanistas su vasta labor en pro de la concesión de la autonomía a Cataluña. No podrá haber un solo catalán que diga que nadie se ha cruzado airadamente en el camino de sus propósitos, que nadie ha inferido agravio ni molestia a los señores que, reunidos con la Mancomunidad catalana, han estudiado, deliberado y acordado cuanto han estimado conveniente y necesario para expresar autorizadamente sus aspiraciones político-regionales. Esto es público y notorio, innegable, y no admite réplica.

Los españoles que vivimos fuera de Cataluña podremos haber juzgado como nos parezca justo y procedente a los políticos llamados centralistas, y muchos podrán haber laborado con sañas o insanas intenciones en contra de la concesión de la autonomía, tal y como la solicitan en Barcelona; pero en lugar alguno de la nación se ha ofendido, se ha escarnecido ni se ha deshonrado el hombre de Cataluña, ideal alguno de Cataluña, ni hombre alguno de los que con razón pueda sentirse orgulloso aquella región, cualquiera que fueran sus tendencias y sus opiniones.

Frente a esta actitud de toda la nación española, de Cataluña han salido hombres que, solapada y arteramente, han ido a París a pedir al extranjero ayuda para imponer lo que se llama la voluntad de aquella región al resto de España, continuando así la serie de actos de apelación a cónsules, embajadores y gobiernos extranjeros, de que está triste y vergonzosamente esmaltada la historia de la actuación catalanista contemporánea.

En Barcelona, la vida se ha hecho imposible para los españoles. En público se está gritando hace muchos días: ¡Muera España! ¡Viva Cataluña libre! En público se está atacando y ultrajando la bandera nacional; en público se insulta —y si por medios cobardes es factible, se llega a la agresión— no ya sólo contra la oficialidad del Ejército, sino incluso contra la tropa.

Es decir: que mientras se elabora un proyecto de estatuto autonómico en el Palacio de la Generalidad, se lanzan ciertas gentes catalanas a la calle influidos por un pasional desbordamiento del más fanático e impulsivo separatismo.

El comedimiento con que el resto de España presencia la actuación de los políticos autonomistas, limitándose a discutir alguna de sus aspiraciones o a manifestar el propósito de actuar legalmente contra ellas; las tolerancias del Gobierno de la nación, los esfuerzos hechos en diferentes sectores de la política por no agravar tan enojoso pleito, no parecen haber producido otro resultado que engrair a los catalanistas de todos los matices, hasta llegar al extremo de que desde sus asambleas ya no hablan sino como dictadores, como señores de horca y cuchillo, de quienes somos vasallos castigados los demás españoles; y desde las calles de Barcelona ya no proceden sino como exaltados patriotas de un pueblo libre y vencedor, que escapa de continuo al rostro de la raza inferior y despreciable que aún convive con él.

Nosotros tuvimos momentos en que lealmente creímos que a este intolerable estado de cosas no se llegaría, porque sabrían y podrían evitarlo entre otros, hombres de gran mentalidad y de tanta autoridad en Cataluña como el Sr. Cambó. Nos hemos equivocado, y, al parecer, ni el Gobierno ni las autoridades que han podido actuar en Barcelona hasta ahora, ni el Sr. Cambó, han sido sino juguetes caprichosos de la voluntad que encarna ese hombre, tan física y moralmente repulsivo, tan cínico e insensato, que se llama Puig y Cadafalch.

Pues bien: nosotros hacemos abstracción completa del problema autonomista, en cuya confección y en cuyo desarrollo no tenemos por hoy por qué mezclarnos; pero nosotros le decimos a

la opinión, al país entero, a nuestra España querida, que, sin mancillar el propio honor, que sin deshonra colectiva e individual de los verdaderos españoles que en Barcelona están no puede ya tolerarse ni un día, ni una hora más los agravios, los insultos que a la Patria y al Ejército se están allí infiriendo.

Cuando de tal manera y tan injustificadamente se quiere escarnecer y atropellar los más grandes ideales y los más sublimes y venerados amores de la única y verdadera Patria de todos, y eso no lo saben o no lo quieren impedir los directores de movimientos como el de la autonomía de Cataluña, sobre ellos todo ha de caer a un mismo tiempo el peso formidable de la reparación de los agravios recibidos y la responsabilidad absoluta y total de los medios que se empleen para lograr tan noble y justificado anhelo.

Ya se han expresado libremente las aspiraciones autonomistas de Cataluña; nadie ha cercenado la libertad de acción de todos y de cada uno de los que han tomado parte en esos actos políticos; nadie se ha mezclado en política, sin deber hacerlo. ¡Ah! Pero hay una España, hay una Patria que muchos miles de hombres han jurado defender hasta perder la última gota de su sangre, y ya no es posible, por ningún concepto, que ni en Barcelona ni en lugar alguno en Casaluña se siga ofendiendo y escarneciendo esa Patria, que es la nuestra, la de nuestros padres, la de nuestros hijos; y si para hacerla respetar es preciso derramar sangre, hasta la última gota de la de sus enemigos, será derramada.

L'Assemblea dels Ajuntaments de Catalunya

Impresió

Mai, potser, com en aquests moments vibrants encara d'un entusiasme sentit, exclatant, per Catalunya, havia tremolat la nostra ploma de tant gran emoció.

Mai, potser, s'havia somogut la nostra ànima, catalana de tota la vida, amb tanta fretura, com en aquells moments solemnes de l'Assemblea, en la qual tot el poble català, sense discrencies de cap classe, amb un entusiasme que per lo sentit no havia sigut mai vist, ratificava l'Estatut per el que s'ha de regir la nova Catalunya, la Catalunya autònoma, la Catalunya que vol viure, enrobustida, aquesta vida que li ha d'esser la salvació i la recompensa de tants i tants anys de sacrificis per a escalonar el lloc que mereix en el gran concert dels temps modernitzats.

I mai, mai de la nostra vida havíem pogut lograr veure una compenetració tan gran com la que hi regna avui a Catalunya amb tots els seus fills, miracule que sols pot realitzar-se devant d'un problema que afecta tant al fons de l'ànima catalana com el que avui està debatint-se, ço és, el regoneixement de la personalitat de Catalunya, per a remeiar i solucionar el qual tots hi hem concorregut revestits de la qualitat que sense distinció ostentem amb gran orgull: *l'essèr catalans avans que tot i per sobre de tot!*

Còm no recordarem aquelles frases

de l'il·lustre President de Catalunya pronunciades en el Palau de la Música Catalana, devant de tots els representants dels Municipis de nostra terra, i aclamades per tothom amb un aplaudiment unànim, vibrant, saturat d'aquesta ànsia de renovació? Còm oblidar l'alcanç de les afirmacions del Bartrina, conservador, i les del Largo Caballero, socialista catalanitzat? Què no sotscriuria els pensaments del Monegal, liberal monàrquic, i els del Lerroux, glosant l'actuació de la Federació Republicana? Què un català no recull amb fort entusiasme l'offeriment del Junyent en nom dels tradicionistes, i la cooperació del Marçal Domingo, republicà amb tots els seus elements? I còm deixar de ingressar en la gran sardana an en Llari, reformista, i an en Macià, el catalanista ideal, i an en Cambó, l'home modern i reflexiu, qui pot dir-se és l'ànima del moviment autonòmic de Catalunya? I còm no fer-se seves, —com van fer-se les brillants frases pronunciades per l'alcalde de Lleida, l'Humbert Torres, en defensa de les conclusions de l'Assemblea de Catalunya, tots els representants dels Municipis catalans, si en aquelles paraules hi anava condensat l'anell de renovació de tot el nostre poble?

Aquella Assemblea que recordarem amb tant de goig els que hi varem assistir, és, en realitat, la primera i única que ha celebrat el poble català, tot el poble català, ja que en ella hi

La Cervesa embotellada i pasteuritzada

per la
Casa Blandinieres

se recomana per a evitar tota mena de
contagi d'enfermedats infeccioses.

estaven representats tots els ajuntaments—descomptant un nombre migrat que res representa—i tots els partits polítics, ço és, el verdader sentiment de la nostra Catalunya. Els parlamentaris que varen encarregar-se de demanar al Govern l'autonomia per al nostre poble, reflexada l'alçanc de la mateixa en l'Estatut aprovat amb gran entusiasme per unanimitat en aquell acte històric, no fan més que ésser mandataris del poble català en pès, i és donar a Catalunya que desatendran si no escolten als nostres parlamentaris. I, com deia eloquèntment l'Humbert Torres, si arriba aquest cas, prou assemblees i a donar efectivitat a les nostres aspiracions en la forma que s'hagi de procedir.

La nostra ploma es creu obligada, avans d'acabar aquestes ratlles, a estampar uns mots dagraïment per a tots aquests homes que tant han treballat per a la consecució de l'autonomia de Catalunya. Per a ells tots, sense distinció, les nostres simpaties i els nostres entusiasmes patriòtics els referem una i mil voltes, que exterritoritzem amb més intensitat al celebrar la Pasqua de la nostra llibertat, que'n va preconitzar el benemerit President de Catalunya En Puig i Cadafalch.

27 Gener 1919.

Els discursos

No ressenyem els eloquents i patriòtics discursos pronunciats en l'Assemblea de Municipis de Catalunya, per haver-ho fet amb l'extensió deguda la premsa diaria.

Sols esmentarem els oradors, que varen ésser En Puig i Cadafalch, com a President de la Mancomunitat; En Bartrina, pels conservadors; En Marcelino Domingo, pels republicans catalans; En Junyent, pels tradicionalistes; En Llari, per reformistes; En Monreal, per liberals monàrquics; En Macià, per la Unió Catalanista; En Largo Caballero, pels socialistes espanyols; En Lerroux, per la Federació Republicana, i En Cambó, pels regionalistes, defensant brillantment les conclusions presentades pels alcaldes de Barcelona, Lleida, Girona i Tarragona, l'Humbert Torres, alcalde de Lleida, en nom dels firmants.

No cal dir que foren tots els discursos amarats de patriotisme, tendint a renovar nostra Catalunya. Tots ells varen ésser ovacionats, i tots interromputs varies voltes amb forts aplaudiments i visques a Catalunya.

Conclusions

Veusquí les conclusions aprovades per els representants dels municipis de Catalunya en la històrica Assemblea celebrada el dia 26 de Gener en el Palau de la Música Catalana:

«ALS SENYORS ASSEMBLEISTES

Primer. L'Assemblea dels Municipis catalans expressa la seva adhesió plena i entusiasta a l'Estatut de l'autonomia de Catalunya, aprovat per l'Assemblea de la Mancomunitat i dels parlamentaris catalans com a expressió fidel de la voluntat unànim de Catalunya i fórmula jurídica d'autonomia, adequada a les necessitats actuals del poble català.

Segon. Declara aixis mateix, l'Assemblea, que fermament convençuda de que la vida municipal deu quedar organitzada reconeixent als Ajuntaments plena autonomia, és sa voluntat que sigui el Parlament català qui la consagri, dictant amb son coneixement de les necessitats dels municipis de Catalunya i son amor als pobles catalans, les lleis reguladores de la vida municipal autònoma.

Tercer. L'Assemblea ofereix la seva adhesió fervent a la Mancomunitat i a la representació parlamentària de Ca-

talunya, per al sosteniment de la campanya necessària, fins a assolir la consagració legal de l'Estatut d'autonomia; i declara que està en absolut a son costat per a fer quant calgui per al triomf de l'aspiració catalana, i es compromet a seguir les instruccions, que per als Ajuntaments seran patriòtiques ordres, que la representació autoritzada de la Mancomunitat i dels parlamentaris li donguin per a arribar a la immediata implantació de l'autonomia de Catalunya.

Manuel Morales, alcalde de Barcelona.—*Humbert Torres*, alcalde de Lleida.—*Josep Boada*, alcalde de Tarragona.—*Pere Cerezo*, delegat de l'Ajuntament de Girona.

El banquet

Després de l'Assemblea, va celebrar-se al Palau de Belles Arts el banquet, al que hi varen concorrer uns 1.200 comensals, delegats en l'Assemblea.

L'acte va transcorre amb molt ordre i alegria.

Després del banquet, s'aixecà el senyor Puig i Cadafalch, anunciant que no hi hauria parlaments. «Solament vull dir-vos que s'acaba l'acte d'avui. Els Municipis haveu de conservar la decisió, perquè sou la fermança de la victòria.

»Obtindrem el triomf sense arribar a violències, però si s'haguessin d'adoptar per part vostra, penseu que tindreu al costat les Diputacions i la Mancomunitat.

»Segurament que no trigarem gaire a tornar-nos a reunir totes les ciutats i les viles catalanes per a celebrar la festa de la Pasqua de la nostra llibertat.

»Visca Catalunya!»

El públic contesta unànimement i amb ovacions.

Seguidament es comença la sortida del local ordenadament. Els voltants eren plens de guarda civil.

Els Ajuntaments de Catalunya

Hi ha a Catalunya 1.074 Ajuntaments; d'ells varen deixar d'adherir-se a l'Assemblea solzament 30; varen enviar adhesió sense poder assistir-hi delegat a causa de les dificultats per al viatge, 5; i dels Municipis adherits, 62 d'ells varen fer-ho advocant per l'autonomia municipal solsament.

Ben clarament ha demostrat, doncs, la majoria d'Ajuntaments catalans, que el nostre poble vol l'autonomia integral.

Aquesta voluntat de Catalunya, reforçada al votar l'Estatut de la Mancomunitat, deu ésser atesa. Es un plet que'l Govern ha de posar-hi tot el seny en la seva resolució.

◆ ◆ ◆

Per a que tots els catalans es facin càrrec de la manera que ens tracten certs elements, que per l'institució a que pertanyen són els més indicats a fer-ho, ja que no deuen intervindre en les qüestions polítiques, publiquem a primera plana l'article insertat en "La Correspondencia Militar":

CONTRA EL SEPARATISMO CATALÁN.—EN DEFENSA DE LA DIGNIDAD DE ESPAÑA.

La llei injusta de Jurisdiccions ens priva de fer els comentaris que ens sugereix; que cada llegidor se'l faci.

◆ ◆ ◆

Un insult...

Alabada sia l' hora present per haver retornat al temps de les estridències...

Sense estridències, on estariem encare en qüestió de catalanisme? Nosaltres sentim una dolça enyorança per aquell temps de la crema del "Cu-cut"..., del "era castellana"...

Ja tornem a ser-hil, i en pocs dies ha fet més progrés; s'ha popularitzat més la nostra causa, que no en cinc anys de conferències.

Un diari de Madrid ha inferit greu insult a la persona d'En Puig i Cadafalch...

Insultar a Puig i Cadafalch, are fa dos anys, era cosa en la que ell hi tenia que veure.

Insultar-lo des que és il-lustre President de la Mancomunitat, és cosa a la que hi tenim que veure tots...

Haver-lo insultat a partir del diumenge, després d'haver presidit l'Assemblea honrosa i gloriosa dels Ajuntaments catalans, és insultar a la mateixa Catalunya tota; al seu passat, al seu present i al seu esdevenir; als homes que en som fills; a la terra tantes vegades regada en sang en lluita per un ideal i a l'aire que han respirat els nostres martirs...

I això ha sigut l'insult inferit a En Puig i Cadafalch per un dia de madrileny...

I al seu conjur, totes les grans entitats de Catalunya han adoptat el català com a idioma oficial...

I tothom ha sentit, en el fons de la seva ànima, un fervorós renec...

Des de Morell

SENS JUSTÍCIA

Nostres estimats lectors hauran vist per nostres escrits publicats, la mala i pésima administració que estem sofrint de des 10 anys en aquesta part, per obra i gràcia, diguem, d'una «Mala criatura».

Anem en el present número a demostrar que en igual o pitjor estat estem en el ram de la justicia, per obra i gràcia del cacic Hörtet.

Fa ja una sèrie de bries que tenim per jutge a un bon home, un innocent i bondados majordom, que si algun defecte té, potser l'únic, és el de la seva ignorància, filla, majorment, de la seva bondat i circumstància de que se'n aprofita el seu secretari Hörtet.

En l'últim nomenament no volia de cap de les maneres admetre el càrrec, però no pogué defugir del compromís degut a la trampa del cacic Hörtet i l'interès del seu senyor amo.

Des de temps immemorial i durant el regnat (que diríem) de la «Mala criatura» s'han comès uns sens fi de fets i de gran trascendència, que serien interminables de narrar, i sols per a demostrar nostre encapselament, farem esmena dels comesos durant el mig any últim.

Durant l'estiu passat, varen robar-se, no gallines, sino tubus o canons de semés rasari de varis propietaris (*dúro y a ellos*, que deia aquell governador). Més tard, va robar-se una mula de dins la quadra d'un propietari i fort comerciant, als voltants de la nit, ja nit (el sereno no pot vigilar lo que és necessari de des que li barrotaren la subvenció de 400 pessetes); al dar-se'n compte l'interessat, a primera hora va posar el fet en coneixement del jutge, manant aquell que ho comunicés al seu secretari «Mala criatura»; el dueño, de bona fè, així va fer-ho i... desgraciad!, com si res hagués fet, puix va tindrer que dar-se pressa a posar-ho en coneixement de la guarda civil de Tarragona i Reus, puix el Jutjat de Morell no va fer res en absolut, ni tan sols la més petita diligència.

¡Natural! Com era assumpte que en res podia augmentar l'ingrés de la butxaca del cacic; per això no va fer res! Posteriorment, fa poques dies van prendre un motor elèctric d'un concejal (a la justícia robar?) que al ensemeps és cap del Somatén, a les mateixes portes de sa casa, i l'autoritat judicial del poble res ha fet, ni res fa, ni res pot

fer per a trobar als autors, puix ¿què pot fer per a trobar tals o quals autors de tals o quals fets, si els que té dins de la Casa Gran no troba?

En aquella Casa Gran, que al propi temps és sala del Jutjat i habitació de «Rates» i «Mala criatura», en lloc de ésser escola i domicili dels mestres, se encobreixen totes les trampes, traumes i conspiracions, fent-hi jocs prohibits a la moral (com és el joc de Verdú). Es objecte aquell edifici no sols de reunions públiques (bugaderes) i no sols banderills i d'interès per a el bé comú, si que també per tramuntar-se-hi les més desenfranades conspiracions i injustícies, servint fins per a ball públic (de certa classe) i amb porta tanca les seves principals sales.

Per a que's llegidors puguin convències de dites tramoies i enganys, no fa molts dies un vei de Morell va citar judicialment a un altre vei per demanda de quantitats; se celebrà el judici, compost de tots els senyors que formen el Tribunal, i resultà que'l senyor demandant negà rotundament la veritat (consell indubitable del director trampós). En vista el demandat que li semblava cosa impossible tal negament (i més tractant-se d'un home formal i serio, segons apariencies), demandà se fes el judici a prova; passem a la prova (are té lo salat) i com és natural el demandant va aportar tots els datus que cregué convenient, una vegada entregades totes les proves per aquell; el senyor jutge autoritzà al demandat per a que aportés les proves també, lo que entregà tot seguit el plec de posicions que havia de absoldre el demandant, les mira, llegeix i rellegeix el director trampós i una vegada vistes, com he dit (que vegé si era mascl o famella) no las volia incloure al judici, sino que tornava altre volta dit plec al demandat, sabent tothom que es llei i de justicia inclour-les per tractar-se de cosa sagrada.

¿Té explicació l'atravetament de questa «Mala criatura»? Si a fé; constitueix en volquer burlar la justicia, als senyors que la formen i al demandat com ha fet amb altres.

Senyors que formen el Tribunal i presencieu els drames tan fastigiosos, quan quedareu convencuts de tanta tramoia i desvergonyament que en aquesta Casa Gran se fabriquen.

Els ignorant i avars majors contribuents consenten tot això quan tenen que pagar (el baix poble, no ells) per a lloguers d'escoles i morada dels professors un sinnúmero de centes pes-

tes perque així ho vol i li convé a la «Mala criatura», (que porta al poble en un retràs de unes 100.000 pessetes) i es comprèn, puig si aquesta tingüés la habitació fora de la Casa Gran (que es aon deuria tindrer-la) no li vindria tan aproposit per a rebrer les seves visites concubines i secretes, i tramars les disbauxes i xeringá a la gent que han de anar a trobar-lo a la seva habitació que en altre cas haurien de visitar-lo a la oficina i a les hores reglamentaries; per altre part no li seria tot lo mateix tindrer que sortir de casa per anar al treball. Si els burrets innocents, i concejals gallines, per una part faltats de força i de instrucció, i els ignorant i avars de mala fé per altre, que són els que disposen del seu i dels altres (sistema Kaisers i Zars), consenteixen que passi lo que passa. I així serà mentres i tant puguin aquells últims per atencions municipals molt menys de lo que els pertoca, no ens queda més remei que desitjar (i aprofitar la ocasió) arribi en aquest poble lo de Rusia.

Ja tenia raó aquell que va dir que al Morell no hi havia homes. Son tots gallines i gossets pateners.

FEUDALISME.

◆ ◆ ◆

¿Qué espera el Rey?

Del autor de los libros «Temas» y «En esta hora única», el diputado por Tortosa i brioso propagandista revolucionario, Marcelino Domingo, ha aparecido un tomo de 112 páginas, con una expresiva portada de «Tito», intitulado, «¿Qué espera el Rey?».

Este libro es un alegato formidable contra el régimen. En él está condensada la campaña revolucionaria de Marcelino Domingo, ese formidable luchador, con quien la monarquía tiene una cuenta pendiente: su encarcelación y proceso.

La aparición de este libro causará gran sensación, y más en estos momentos en que, lo que pregunta el título de este libro, es pregunta de todo el pueblo.

Lleva una portada a dos colores, por «Tito», tan atrevida e insinuante como el texto.

Vale 50 céntimos.

Pedidos en las librerías y en la Casa Editorial Monclús.—Tortosa.

NOVES

El Col·legi d'Advocats de Barcelona, en reunió general, aprovà els següents patriòtics acords:

1.º Adoptar com a oficial la llengua catalana en tots els actes del Col·legi.

2.º Pendre per compte del Col·legi la defensa de tots els empresonats o processats per ostentar distincions catalans o per altres actes de catalanisme.

En dita reunió el Degà D. Josep Vilaseca, hi llegí la corresponent memoria en català i els acords a que fém referencia foren presos per unanimitat i entre fervoroses proves de entusiasme.

Nostre felicitació al ilustre Col·legi.

PERE FRANCESC

Practicant de Medicina i Cirurgia
Especialitat en Massatge i Callista

VISITA A DOMICILI

Plaça de la Font 47, entrellol

XACOLATE ORTHÍ · TARRAGONA

PRODUCTE PUR i de PRIMERA CALITAT : El mes RIC EN CACAO : Aliment NUTRITIU per excelencia

Són moltes les entitats nacionalistes de Barcelona, i fora d'ella, que han obert suscripcions per a socorre a les víctimes dels atropells policials i castellanistes.

Com entre elles s'hi conta a un orfeonista de l'*«Orfeó Català»*, nosaltres ens permetem demanar al nostre Orfeó, al *«Orfeó Tarragoní»*, vulgu empeudre's el treball de organitzar a Tarragona la corresponent suscripció, per a totes les víctimes.

Del element jove del mateix esperem tot l'entusiasme per a que tingui un resultat aon nostre poble hi quedí dignament.

No cal dir que RENOVACIÓ queda a disposició dels que s'emprenguin la tasca.

A la magna Assemblea d'Ajuntaments de Catalunya celebrada el darrer diumenge amb tant èxit a Barcelona, RENOVACIÓ hi ha estat representada per nostre company En A. Ribas Llagostera, el qui també va assistir a l'àpet del Palau de Belles Arts.

El Comitè del *«Centre Republicà Democràtic Federal»*, amb atent escript ens comunica la constitució del mateix en la següent forma:

President, Josep Prats.

Vis-President, Josep Rovira.

Secretari, V. Elias Montoli.

Vocals: David Corbella, Joan Clavalls, Ramón Boronat i Antoni Febrer.

To agrair-los-hi la atenció amb nous altes tinguda, saben ens tenen sempre a son costat per treballar per la República i per Catalunya.

"Cómo se llega a comerciante"

Darrera obra de D. Pere Gual Villalbi

En la Llibreria Eliseo Ponz

Baixada Misericordia, 7 — Tarragona

El governador de Barcelona ha mandat clausurar el Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria, quina entitat dedica ses preferències a la intrucció, funcionant-hi además un Montepiò i caixa d'estalvis, que res absolutament hi tenen que veure en la política.

RENOVACIÓ protesta del immotivat tancament i fa present als amics del C. A. de D. del C. i de la I. el fervent desig de que una més equitativa justícia imperi ben aviat a Catalunya, contrariament ens anirán descartant com ja comencen, en lo que més estimem, en la instrucció i en els casals que son espill i orgull dels catalans.

El passat diumenge, a les nou de la nit, donà una conferència en el local de la «Cooperativa Obrera Tarragonense» l'il·lustrat professor d'Agricultura del nostre Institut General i Tècnic, N'Antonino Holguera Vadillo.

El tema a tractar fou el de la necessitat de la creació del segur de malalties i d'invalides per a l'obrer, que fou desenrotllat amb una galanura de llenguatje i amb una sencillesa grant, posant el conferenciant a cada moment en evidència els seus coneixements com a metge, ja que també posseeix aquell titol.

El public, molt numeros, premià el treball del jove conferenciant amb forts aplaudiments.

Nosaltres el felicitem, com també ho fem a la Junta de la Cooperativa per el seu bon acert en inaugurar el seu nou local amb un cercle de conferències, lamentant solsament que la manca d'espai ens impossibiliti de transcriuer-la com així haguera sigut el nostre desig.

El Centre Autonomista de Dependent del Comerç i de la Indústria de Tarragona, com els d'altres ciutats catalanes, ha cursat telegrames protestant del tancament de la entitat germana de Barcelona.

Casa Llauradó

San Agustí, 19

Rebudes les més selectes novitats en

PELETERIA : ROBA BLANCA

JERSEYS : VELLUTS : TAPICERIES

LLANES PIRENEUS : TAPETS

EDREDONS : MANTES : ASTORS

CORTINATGES : LLANERIA : SEDERIA

I LENCERIA

GÉNEROS DE PUNT, DE LLANA.

I DE COTÓ

300 ABRICS DE SENYOR CLASSE

EXTRA A MEITAT DEL SEU VALOR

A pesar de les circumstancies actuals els preus en tots els articles son en extrem limitadissims.

Avui a Reus en el Teatre Bartrina hi tindrà lloc un mitin per a donar-hi compte del programa del nou partit català Federació Democràtica Nacionalista.

Al Teatre Principal, per la societat «Els que triomfen», ademés dels balls de màscara que cada dissabte a la nit hi celebren amb l'èxit acostumat, se hi donaran totes les tardes dels diumenges i dies festius explendits «Balls de tarda», aon no cal dir que l'alegria i animació serà la nota dominanta.

Per a la càrrega i descàrrega de les mercaderies en el nostre port, regeixen, desd'ahir, dissabte, noves tarifes augmentades que han assenyalat de comú acord tres «colles» de les que fan aquells serveis.

Fonamenten l'aument per l'exhortant encariment de les subsistencies.

Dimecres passat celebrà Junta general ordinaria per a renovació de càrrecs, nostra primera entitat cantaire l'*«Orfeó Tarragoní»*, quedant constituit el Concili directiu per a l'any 1919, en la següent forma:

President, En Bernabé Martí Bofarull.

Vis-President, N'Agustí Costabella.

Director artístic, En Francesc de Cidón.

Sub-director artístic, En Frederic Ferrer.

Secretari, En Ramón Huguet H.

Vis-Secretari, En Francesc Fontbona.

Tresorer, En Joan Rió.

Comptador, En Bruno Inglés.

Bibliotecari, En Joan Fortuny.

Vocals, Na Maria Virgili i Na Neus Vallvé.

Caps de corda: Na Teresa Vidal, Na Elvira Fortuny, N'Antoni Ros, En Francesc Brú, En Galetà Verdura i En Joan F. Oliva.

Comissió Pro-Casal

President 1.º, En Macià Mallol Bosch.

President 2.º, En Bernabé Martí Bofarull.

Secretari-Tresorer, En Ramón Huguet Jacoba.

Vocals: En Josep Ventosa Marqués, En Francesc de Cidón, En Joan Solé Granell, En Joan R. Cañellas, En Frederic Ferrer, N'Agustí Costabella, En Jordi Pedrol i N'Agustí Llitteras.

Entre els acords presos hi figura el d'offerir a l'*«Orfeó Català»* i família de l'orfeonista en Joan Benet ferit aquells últims dies en els carrers de Barcelona, fent avinent la seva més enèrgica protesta i fent vots també per a que ben aviat puga tornar a ingressar en les files de la mentada massa coral.

CASA COCA

COMTE DE RIUS, 7 - TARRAGONA

Respalls de tota mena, especialitat en articles de pell i per a viatge, hules per a llits i tanques, gutaperxes i linoleums.

CLÍNICA VETERINARIA

I TALLER DE CONSTRUCCIÓ

— DE —

POMPEU VALL

NOVA DE S. FRUCTRÓS, 3

TARRAGONA

LA SASTRERIA DE A. Gavaldá

TÉ EXPOSADES LES UL-

TIMES NOVETATS EN FI-

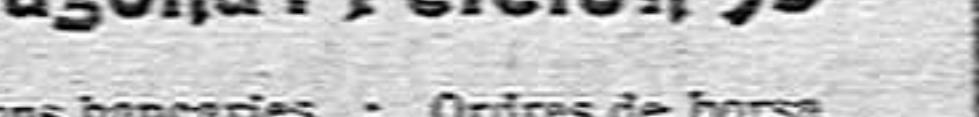
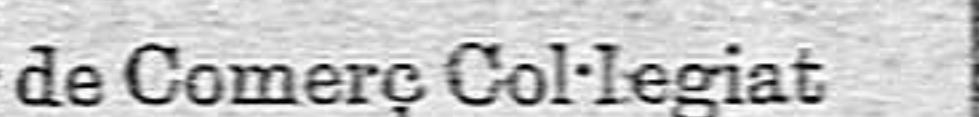
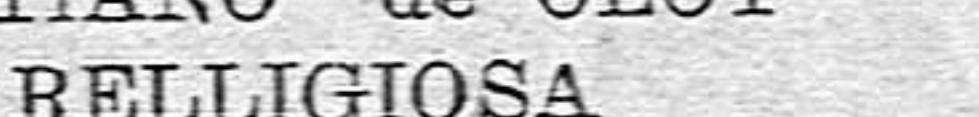
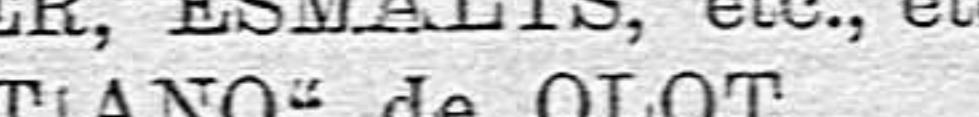
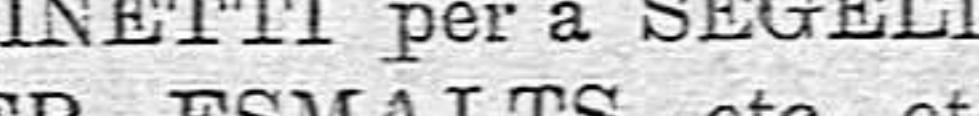
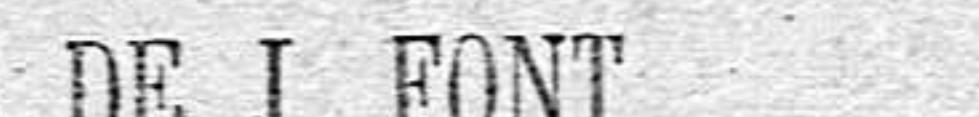
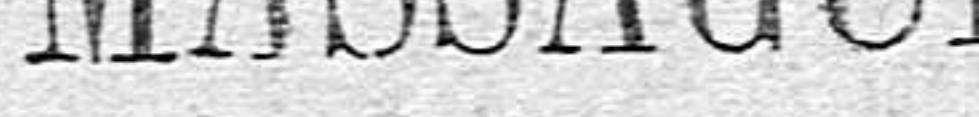
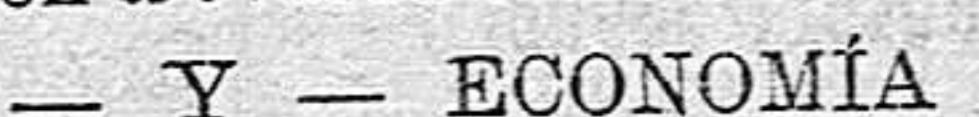
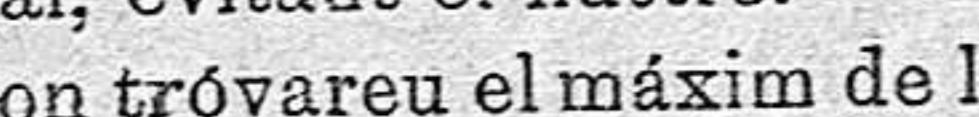
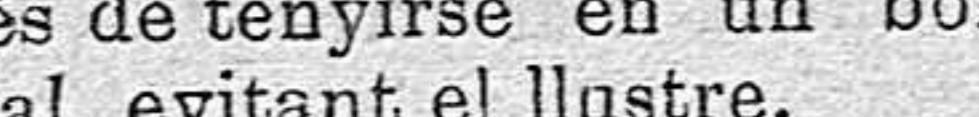
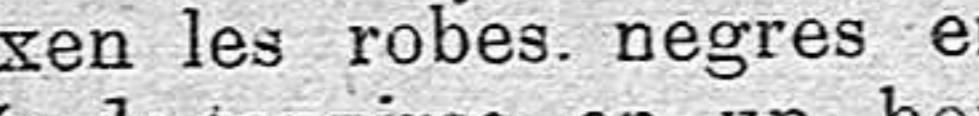
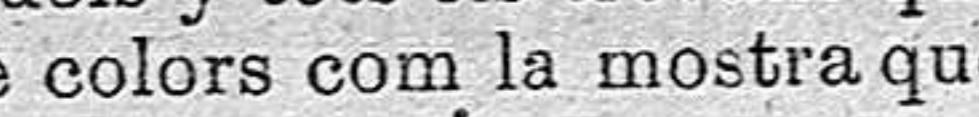
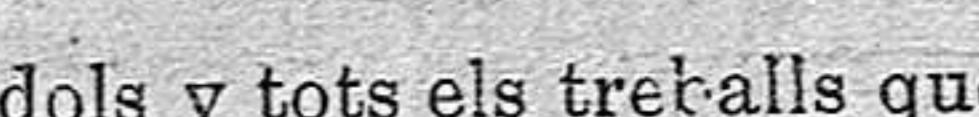
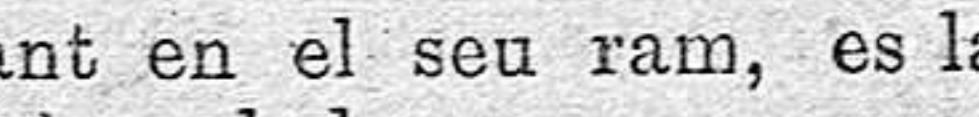
GURINS PER A AQUESTA

:: :: TEMPORADA :: ::

PREUS AMB ECONOMÍA

Mendez-Núñez, 6, ent.

TARRAGONA

JOSEP J. LISSEN

GRANS DIPÓSITS DE DOGUES DE CASTANYÉ

Aquesta casa, que fa les compres directament per la seva sucursal de Italia, pot oferir preus sense competència.

TELÉFON 387

Ferros per a obres
de totes classes :
Retxes : Especialitat en treballs d'art.
JOSEP GIL SABATÉ
CARRER PORTELLA, 9
TARRAGONA

TALLER DE CERRALLERIA
— DE —
Bàscules, Balances i Romanes.
Reparacions de totes classes.

Impremta : de
Llorens i Cabré

DESPATX: UNIO, 6, 1.ER

Fortuny, núm. 4
: Tarragona :

GRANS MAGAZINS Las Baleares

Sabateria : Sombreria : Camiseria : Corbateria : Géneros de punt : Especialitat i grans existències en mitjes i mitjons.

ROBA BLANCA PREU FITXO
TELEFON 116

Confiteria i Pasteleria
— DE —
Francisco Tuset
(Ex-dependent de la casa Palà)
Gros assortit en reposteria : Tortades repletas i Pasta de Brioixs. Especialitat en Pastes seques : Carquinyolis i Borregos : Xarops i Horxates.
RAMBLA S. JOAN, 41
TARRAGONA

TINTORERIA MODERNA de Angel Alcoverro

Unió, 33. — Taller: Gasómetre, 32. — TARRAGONA
SUCURSALS A GANDESA, VILLALBA, BOT I BATEA

L'amo d'aquesta tintoreria té'l gust de posar en coneixement de la seva nombrosa clientela i del públic en general que ha rebut un immens assortit en colors de la present temporada i en especial els negres de BREMENN. Per a convenis visitau aquest establiment.

Es ren en i tenyeixen tota classe de texits de llana, fil i cotó per difícils que sigan.

Es renten i tenyeixen sotanes i manteos en negres especials. Es renten en sec trajes de senyor i senyora, lo mateix que tota classe de cortinatges, tapets, boàs, guants, estors, manteles, gorres, etc.

Els negres es tenyeixen en colors. Especialitat en els planxats sens perjudicar els texits. Gran rapides en els dols. Se serveixen els encàrrecs amb prouïtut.

GRAN REBAIXA DE PREUS

No confondre's: Tintoreria Moderna, Unió, 33 - Tarragona

Hotel
Internacional
Recentment inaugurat
Confort modern
COMTE DE RIUS, 17
I AUGUST, 26
TARRAGONA

HIMALAYA
El rei dels licors estomacals
FABRICANTS:
Fills de Joan Vilà Granada
MARCA REGISTRADA
Gran Diploma d'Honor en l'Exposició de Buenos Aires
Demaneulo en els cafès i pasteleries
Indicat per a casaments, batetjos i banquets

Fàbrica de Braguers i de Aparatos Ortopédics (TRENCACTS)
EL BRAGUER ARTICULAR REGULADOR sistema MONTSERRAT es el més pràctic i modern per a la retenció i curació de les hernies per cròniques i rebeldes que signen.
Grans existències de BRAGUERS DE GOMA per a la radical curació de les hernies de la infància i tot lo concernent a Cirurgia i Ortopedia.
ESPECIALITAT EN LA CONSTRUCCIÓ DE FAIXES VENTRALES
Casa Montserrat
UNIÓN, 34 TARRAGONA

COLMADO CENTRAL

— DE —
Frederic Mirret
Fruites fresques, embutits, fiambres, conserves vins, xampany i tota classe de comestibles.
Uniò, 28 :TARRAGONA
TELEFON 245

Instalacions

— DE —
Electricitat i aigua
— DE —
Antón Montesinos
Apodaca, 27
TELÉFON 324
TARRAGONA

STOCK Michelin i Dunlop

Accesoris i pe es soltes per a
Bicicletes, Motocicletes i Automovils
Lampisteria en general
Timbres — Telèfons
Material Elèctric
Antón Montesinos
Apodaca, 27
TELÉFON 324
TARRAGONA

Casa Lliteras

Recomana al públic
sos acreditats Cafès
Torrefacció diaria
Gran assortit de articles del ram de ultramarins.
Garantia absoluta amb la qualitat dels seus gèneros.
Servei a domicili
MAJOR, 3
TELÉFON 241
TARRAGONA

Societat de socors mutuials
TARRAGONA I SA PROVINCIA
dels casos de veïllesa, malaltia, invalidesa, viuïtat i mort
Inscripta en el Govern civil i en la Comisaría general de Segurs, segons mana la Llei.
Director: DR. RABADA
Per a més informes dirigir-se al domicili social:
Rambla Sant Joan, 90, pral. De 10 a 12 i de 5 a 7 — TARRAGONA

Menjadors del Jardí de Francisco López

AUGUST, 15, I COMTE DE RIUS, 16
TARRAGONA
Se serveixen cuberts des de 1'50 pessetes en endavant i a la carta.
Hospedanç per temporada a preus convencionals.
Habitacions amb llum elèctrica

CLÍNICA I CONSULTORI

PER A LES MALALTIES DE LA DONA
Vies urinaries, Cirurgia operatoria, parts electroteràpia i ànàlisis micro-químic d'orina, productes patològics. Sero-Reacció de Wassermann. — Aplicació del 606.

BAIX LA DIRECCIÓN DEL DR. RABADA
Ex-intern de l'Hospital de la Santa Creu, ex-ajudant de la Polyclínica del Dr. Fargas i Metge de les Cases de Socors de Barcelona
Consulta de 10 a 12 i de 5 a 7 — Per a obrers, de 7 i mitja a 8 i mitja nit.
Per a'ls pobres, franca dilluns, dimecres i dissabte de 12 i mitja a 1 i mitja
Rambla de Sant Joan, 90, entrell. — TARRAGONA

MOSTELLE
(RAIMOST)
Suc de raims sense alcohol
The Grape, Juice C. L.
Londres i Tarragona
El Vermouth més higiènic
Un excelent refresc
El millor aliment en les malalties i convalescència
Se ven per tot arreu

Sastreria
Novitat
— DE —
Lluís Montserrat
PORTALET, 1
PLASSA DE LA FONT, 51
TARRAGONA

Petit Versalles
Bar de Moda
Refrescos-Café-Licors-Dolços
Explendit servei
de Restaurant:
Piano elèctric - Overt dia i nit
Rambla S. Joan, 1.º 49
Telèfon, 242
Tarragona